

Jeg er professionel amatør

Kulturminister H. P. Clausen i samtale med Carl Nørrested om filmsituation og medieudvikling

Foto: Søren Kuhn Larsen

Hans Peter Clausen (f. 1928), cand.mag. i historie og dansk fra Københavns Universitet, ansat på Århus Universitet 1955, historie indtil 1964, derefter statskundskab, professor 1969. Desuden lærer ved journalistkursus, Århus Universitet 1955, Nordisk Journalistkursus (Århus) 1957 og Danmarks Journalisthøjskole fra oprettelsen 1962 til 1965, formand for bestyrelsen 1974. Formand for Mediekommissionen (1980-85), der udsendte seks betænkninger, herunder oplæg til TV2. Kulturminister i regeringen Schlüter 1986. Har bl.a. skrevet „Aviser som historisk kilde” (1962), „Hvad er historie?” (1963), „Kildekritik” (1974), „Augustenborgerne” (s. m. Jørgen Paulsen, 1980).

Siden 1955 har jeg haft forskellig tilknytning til medierne. Det er nok ad den vej, jeg er kommet ind på kulturpolitik. Jeg har undervist på de forskellige journalistuddannelser som udefra kommende lærer. Jeg har været formand for bestyrelsen og senere for det, der hed uddannelsesrådet ved Journalisthøjskolen, og for bestyrelsen for den journalistiske efteruddannelse. Og så har jeg været formand for Mediekommissionen i fem år, og dér kom jeg jo ind i den side af kulturpolitikken, som havde at gøre med en mere samlet og langsigtet planlægning af mediepolitikken.

Men desuden har jeg jo selv været med til at lave TV og radio, men altså som udefra kommende. Jeg var blandt andet engang med i den meget berømte TV-serie *Spørg Århus* i slutningen af 60'erne og så igen i 70'erne. Jeg har ikke været professionel. Det er jeg på ingen områder. Jeg er professionel amatør. Jeg har gjort amatørismen til en professionaliseret gren. Jeg er historiker, kom til stats-

kundskab og journalistik, har været mediemand, akademiker – er blevet politiker.

Kulturpolitik og medier

Du er selv kulturpersonlighed i en regering præget af mere anonyme folk.

Det er måske ikke en fordel som kulturminister. Vi skal ikke være restriktive. Udviklingen bør ikke dikteres ovenfra. Vi skal ikke tvinge ting igennem, som der ikke er politisk basis for hos befolkningen. Vi skal ikke oprette nye organer, der kan vise sig overflødige eller som ligefrem kommer til at stå i vejen for en naturlig udvikling.

For tiden ændrer mediebilledet sig meget hurtigt. Da vi havde mediekommissionen og diskuterede hybridnettet, var det utænkeligt at gå over kommunegrænserne. Nu er vi få år efter på vej til, at enhver kan nedtage satellit-TV med parabolantennener. Vi lavede jo også en betænkning om video, og den var allerede forældet, da den kom ud. Det går hurtigt.

Tingene er ikke længere som i Niels Mattiasens tid. Det betyder ikke, at vi nu skal forkaste de fungerende instanser, der blev skabt dengang. Vi har arvet en række institutioner, som skal opretholdes, så længe de tjener et rimeligt formål – så længe de fungerer i pagt med tiden. De må ikke være døde rammer – der skal være liv i tingene.

Et eksempel er decentraliseringen regionalt. Det er egentlig ideer fra 60'erne som har vist sig bæredygtige i 80'erne. Jeg kan her fremhæve Videoværkstedet i Haderslev. Det har iøvrigt jubilæum nu. Jeg skal selv derover og tale, det glæder jeg mig meget til. Videoværkstedet er netop et eksempel både på et eksperiment og på en naturlig og nødvendig regionalisering. Dets egentlige mål realiseres nu bl.a. i forhold til TV-Syd, som også er opstået på basis af en kombination af kulturpolitik og specifikke regionale krav. Der dannes således således naturlige centre med mange forskellige formål. De er ikke fremelsket af kulturministeriet, men de vil finde en naturlig støtte herfra.

På den måde kan kulturinstitutionerne fungere som del af et levende kulturliv og i overensstemmelse med de ændringer, der sker, regionalt og i det større mediebillede. Institutionernes rammer må være flydende og åbne, så de ikke hamstrer nye ideer og initiativer. Og kulturministeren må have overblik til at tage bestik af den udvikling, der er igang, og som har grundlag i samfundets aktuelle strømninger. Min opgave er at se disse tendenser og fremme dem, hjælpe dem på gлед. Arbejdet med mediekommissionen gav et godt overblik, så det var naturligt at næste skridt var at blive politiker. Jeg arbejder med ting jeg kender noget til, og det er rart, det er at gøre sin hobby til sit arbejde.

At landet har en konservativ kulturminister er udtryk for de strømninger, der er i Danmark og hele den vestlige verden i øjeblikket. Blandt andet et familiemønster, hvor de elektroniske medier spiller en voksende rolle. Så nu får vi TV2. Men det betyder ikke, at man skal foretage de store indgreb mod udenlandske satellitters udbud. Jeg ser ingen fare i satellitterne. De er en del af denne udvikling, og der vil ske nogle ændringer, men dansk kultur uddør såmænd ikke med det. Jeg mener i det hele taget, at man skal tage ret pragmatisk på det, fordi disse ting også har en naturlig udvikling. Der bliver et stort TV-udbud, det vil vi værne os til, og så vil vi finde ud af at vælge det bedste. Så på det trykte område.

Film og filmlov

I studenterlivet i København var en af mine store oplevelser Ebbe Neergaards forelæsninger i filmkundskab på Københavns Universitet i 1950. De betød for mig, at film nu blev etableret som en kunstart, mens det jo nærmest var blevet betragtet som fordum-

mende . . . så jeg oplevede det på en måde som Jørgen Stein.

En af de vigtigste faktorer i kulturlivet er undervisning. Det er vigtigt, at der forskes på universiteterne i film og massekommunikation, og det er ligeledes vigtigt at satse på filmskoleuddannelsen, selvom dele af filmbranchen er imod den.

Betrægter du filmloven som en kunstlov eller en branchelov?

Det har da hele tiden været en kunstlov. Den er et produkt af buketten fra kunstfondlovene. Der har hele tiden været lagt vægt på kunstaspektet, men det har været forskelligt tolket.

Personligt er jeg imod den store branchepresentation i Filminstitutets bestyrelse. Der har den ikke noget at gøre. Derimod har jeg intet imod konsulentordningen. Men en udsat post er det, og det er også en post, hvor man meget let kan gøre opmærksom på sig selv overfor pressen, og personfikseringen omkring konsulenten må væk.

Du fremhæver selv kulturpersonlighedernes betydning. I øjeblikket ser jeg næsten kun administratører.

Ja, en kulturpersonlighed som Ebbe Neergaard var en vigtig forudsætning for Filmcentralens succes – og indviede også mig i filmmediet. Men de har også deres perioder. Forøvrigt vil kulturpersonligheder ofte hellere ind i det kreative felt – i stedet for at sidde og administrere andre, og det kan da også krible lidt i mig som amatørprofessionel mediemand. Jeg kan da godt forstå de kunstnere, der ikke har lyst til at indgå i de kunstneriske råd osv. for at sidde og fordele midler, men i stedet brænder for at skabe. Men i og for sig er det en god ting at kunstnere fordele støtte til kunstnere.

Det er fornuftigt med de uvildige råd i kulturinstitutionerne, hvor politikerne ikke kan blande sig. Jeg kan for eksempel ikke gribe ind i Maj Wechselman-sagen på SFC, og sådan skal det være. Selvfølgelig har jeg lyst til at blande mig, men lovgivningen sætter grænsen.

Kunst er altid blevet støttet på den ene eller den anden måde. Med film har vi en situation, hvor der er mange penge involveret. Derfor er det fornuftigt at lokke risikovillig kapital frem. Jeg kan godt lide den ide, der er blevet fremført, med en selvstændig pulje indenfor filmstøtten, hvor den private producent stiller med halvdelen af pengene og modtager den anden halvdel i støtte.

Det er jo noget, der ikke kan gøres indenfor TV, men kun med film. På film er man villig til at tage en chance, både økonomisk og kunstnerisk. De dygtigste folk får dermed nogle inspirerende rammer, som ikke kan skabes i statsligt regi og heller ikke på TV. På den måde koordineres spændende initiativer og fremmes originale talenter. Og der findes jo mange talenter. Personligt kan jeg godt lide Erik Clausen, ham snakker jeg og.

så godt med, og også en instruktør som Lars von Trier har da gjort sig internationalt bemærket.

Også kortfilmen har meget at byde på. Der er en stor skat at hente i ældre danske kortfilm, som desværre ikke er alment tilgængelige idag. De er en af de rigeste kilder til udviklingen i Danmark, og er på den måde nok så vigtige som spillefilmene. Men desværre har SFC kun de aktuelle ting i distribution. Men kortfilmproduktionen skal også støttes. Her mener jeg, at Filmcentralen må til at producere på video.

Det er et af de steder, hvor filmbranchen også må indstille sig på udviklingen. Det man idag kalder filmbranchen er jo en overskuelig gruppe på ca. 400 personer. Det er en lille, lukket gruppe, som ikke er synderlig åben overfor den nye gruppe af videoproducenter. Men på langt sigt vil de skel naturligvis blive overvundet, blandt andet i kraft af oprettelsen af TV2. TV2s entreprisemodel betyder, at filmbranchen vil komme til at producere for TV, og dermed vil man gå ind i videoproducenternes rækker.

TV2 vil være mere i pagt med tiden end Danmarks Radio, der bygger på Lawaetz' tanker om en basis af undervisere og journalister. Jeg er selv journalistisk orienteret men er ikke glad for DRs opprioritering af journalisterne, for de fortæller ikke altid godt, de arbejder ikke visuelt. TV2 vil forhåbentlig mere tilgode se den kreative side. TV2 vil fremme filmproduktionen.

Også på celluloid til biograferne?

I øjeblikket er det kostbart at producere på begge dele, fordi der er hurtig forældelse på videoudstyret og celluloidfilm stiger voldsomt. Men en del af filmfolkene evner også at modgå de stærkt stigende produktionsomkostninger. De følger en international tendens til at gå over til billigere produktionsformer og gør en dyd af nødvendigheden. Det kan blandt andet ses i produktionsformen omkring *Epidemic*.

Og det vil være nødvendigt. Vi skal ikke umiddelbart regne med flere penge til kulturstøtte og heller ikke med en ændring i den nuværende fordeling af de kulturelle midler. På længere sigt vil der nok ske ændringer. De audiovisuelle medier får stadig større betydning i befolkningen, og det vil måske efterhånden påvirke fordelingen af kulturpengene. Men som det er nu, så må man finde andre løsninger.

Men selvfølgelig er biograferne et stort problem. De har ikke overlevet sig selv, men de fremtidige muligheder for at redde biograferne må ligge i de enkelte kommuner. Det kan ikke ske statsligt med de penge vi har til rådighed. Kommer de ind under filmloven, så må staten skaffe pengene – og hvorfra?

Men biograferne er i farezonen. Udviklingen sker gennem TV og det foregår via hjemmet.